

בלבבי משכן אבנה

USA 718.521.523

שיעורי "בלבבי" מופיעים ב"קול הלשון" בארץ 073.295.1245

דע את ביטחונך ביטחון עצמי

ההסתגלות הינה כוח נלווה הכרחי וחשוב, אך היא אינה יכולה להיות יסוד ובסיס לבנין הנפש

העולה מדברינו, אמנם נכון הדבר כי תכונת ההסתגלות הינה תכונה חיובית יסודית וחיונית הנצרכת לכל נפש באשר היא. כי אילו לא היתה לנפש תכונת הסתגלות, והיא היתה מוצקה כמתכת שאינה מקבלת שינויים, אזי חיינו היו עוברים תדיר חוויות של 'רעידת אדמה', שלא היינו יכולים לשרוד ולהתקיים בהם. ואמנם נכון שאדם בעל ביטחון עצמי הבנוי על גבי כוח ההסתגלות, יוכל לעבור את ימות חייו עם פחות הלקאות וזעזועים. הואיל ותכונה זו תרסן ותמתן עבורו את ההפרעות הקיצוניות שעלולות לפגוע בו בעת התמודדותו עם ההתנגדויות והקשיים הרבים שמציבה הסביבה החיצונית שקיימת ומשפיעה בכל תחנה וחנה אליה האדם מגיע במסע החיים.

היא תוכל לרכך ולהפחית את הטלטלות מהמהמורות הרבות בדרכי החיים, ולמזער בכך את נזקי הנפש. ואמנם נכון שהמציאות כיום הינה כי תכונת ההסתגלות משמשת כבסיס עליו נשענת הנפש אצל רוב ככל בעלי היציבות הנפשית, ואיכות הביטחון העצמי של אנשים נגזרת ישירות מרמת יכולת ההתאמה וההסתגלות שלהם. עד כדי כך שאם אנו רואים אדם יציב בנפשו הבוטח בעצמו ובכוחותיו, די ניתן לומר בבטחה כי יכולת ההסתגלות שלו חזקה ומהירה.

אך דווקא מחמת כן נוצרת בעיה, שרבים

דע את שמחתך • יצירת האדם פרק ג'

משנכנס אב

לעומת זאת בחודש אב ממעטין בשמחה, כי הוא נקרא אב לפי שהאל"ף מתפשטת ל- ב' והיא מתפרטת. עד איפה היא תתפרט כשהיא מתחילה להתפשט? עד ה- א' האחרון של האלף שנה. מצד כך זה שורש העצבות. זה אב, ה- א' מתפשט ל- ב', עד לסוף התפשטותו באות ת', לאחר מכן מנצפ"ך אותיות סופיות, לאחר מכן ה- א' האחרונה. מה ההבחנה של יום אחד של הקב"ה, נהיה אלף שנה. אם כן הא' הראשונה התגלתה כא' אחרונה.

מצד כך ממעטין בשמחה משנכנס אב כבר בא' בחודש. מדוע ממעטים בשמחה מתחילת החודש? כי זה שורש נקודת הקלקול. שהראשית הפכה להיות אחרית. ה- א' מתגלה כאלף.

הזמן שאותו אנחנו מכירים, הוא זמן שכולו בא מתולדת חטא. ששת אלפים שנה, הוא תולדה של חטא. יומו של הקב"ה, אלף שנה. האלף הזה התקלקל. על כן משנכנס אב ממעטין בשמחה, האל"ף שממנו בא הבי"ת התקלקל, נמצא שהמערכת של הזמן התקלקלה.

אם כן הגדרת הדבר הוא שהעמדנו, יש מערכת של שמחה ועצבות, שחלה בתוך מערכת תפיסה שנקראת זמן.

באדר נולד משה

פורים נקרא על שם הפור, כמו שאומר המהר"ל, השפת אמת, שהוא מלשון לפורר, לעינינו את מה המן רצה לפורר, האל"ף התפורר לאלף, דברי הגמרא (מגילה יג, ב) הידועים מאוד, הפיל פור הוא הגורל לפני המן (אסתר ג, ז), כיון שנפל פור בחדש אדר שמח שמחה גדולה, אמר נפל לי פור בירח שמת בו משה, ולא היה יודע שבשבעה באדר מת ובשבעה באדר נולד. תבוא לידתו ותכפר על מיתתו, כלשון רש"י. הוא חיפש את היום שבו משה רבינו מת, מה כוונת הדבר, אז מה אם הוא מת באותו יום. אלא הוא רוצה לגלות תפיסה של מיתה, בתפיסה שנקראת יום.

זה נקרא יום שמת בו משה ז' אדר. מה כוונת הדבר ז' אדר, יש את ה- א' דר, אבל ז' ימי בראשית, הם מתו, למה הם מתו, כי מכל יום הפך להיות

על מה נאמר, וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים (אסתר ט, כח), כי כל התיקון של ימי הפורים, גילה מדרגה שנקראת יום. זה גופא כל נקודת התיקון. מצד כך, הגילוי שמחזיר את התפיסה של שנה, ומחזיר אותו מתפיסה שנקראת שנה, לתפיסה שנקראת יום, על זה נאמר ימי הפורים האלה, לא יעברו מתוך היהודים.

לפי זה נבין ברור, הטעם לדברי חז"ל (מדרש שוחר טוב משלי ט) שכל המועדים עתידיים להיבטל חוץ מפורים, שנאמר וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים, כי כל המועדים כולם, נמצאים במערכת שנקראת שנה. פסח הוא בחודש הראשון של השנה, כמו שכתוב החודש הזה לכם ראש חדשים, וכן שבועות הוא בחודש השלישי.

וסוכות בחודש השביעי. אבל של מה? של השנה. אך כשמתגלה שאלף שנה זה יום אחד, והגילוי זה הוא לעתיד לבוא, אם כן איך יהיו ימי המועדים? הם בטלים ממילא. זה לא שמישהו בא ומבטל אותם. הם נמצאים רק בתוך אותה מערכת, שהמערכת הזו תופסת מערכת שנקראת שנה. שלשה רגלים, הם לפי סדר שנה. עד כמה שהשלשה רגלים הם במערכת שנקראת שנה, בשעה שכל השנה בטלה, אם השנה בטלה אז המועדים בטלים עימהם. אבל פורים שיסודו לא במערכת שנקראת שנה, אלא במערכת שנקראת יום, יום גם יש לעתיד לבוא.

זה הטעם להבדל בין המועדים לפורים, בפורים נאמר בו דין שמחה בזמן, והמועדים נאמר בהם דין שמחה בנפש. כי בזמן אי אפשר לשמוח במועדים. כי זה עדיין בתוך מערכת של קלקול. מי שנגאל ביציאת מצרים, אלו הם בני ישראל. הזמן של תפיסה שנקראת שנה, היה לה תחילת תיקון בבחינת החודש הזה לכם, ראש חדשים, ראשון הוא לכם לחודשי השנה, אבל זה לא תיקון של החזרה משנה ליום. אם זה לא חוזר ממערכת של שנה ליום, אזי הגדרת הדבר הוא, שאין כאן תיקון שלם במערכת הזמן. על כן המועדים חלים על האדם. על אף שהם שייכים לזמן, אבל דין השמחה במה הוא? זה חל בגברא.

■ המשך בע"ה שבוע הבא מסדרת דע את שמחתך

אלף שנה. זה נקרא ז' אדר, שבו מת משה רבינו. מה שמת זה עצם היום. עצם היום מת.

והוא לא ידע, שבו ביום נולד, ובו ביום מת. זה לא מיתת היום אלא זה לידת היום. זה לידת היום. אם זה לידת היום, אז כוחו של משה לחזור ולגלות, את היום שהוא אחד. ולא כפי שסבר המן, שזה תפיסה של המיתה של הימים עצמם.

יום שנולד בו משה רבינו, זה לא כמו יום הולדת פרעה. אלא חוזר ומתגלה הכח של היום. ביום שנולד בו משה רבינו, נאמר בחז"ל (שיר השירים רבה א, טו) שבאותו יום נולדו כל השישים ריבוא. שישים ריבוא זה שישה ימים. כל מה שנברא בכל ששת ימי מעשה בראשית, כמו שמביא רש"י בעצם מתי נברא? בכוח הוא כבר נברא ביום ראשון.

הרי שבעומק משה רבינו, לא רק מגלה שכל אלף הוא א', אלא הוא מגלה שכל השישה הם אחד. זה נקרא יום שנולד בו משה רבינו. יום שנולד בו משה רבינו, שהוא יום שמגלה שהאלף, אחד, ושכל הששה שורשם ביום אחד.

תיקון הזמן

מתי התחדש התפיסה שנקראת שנה. כל התפיסה שנקראת שנה, היא חידוש של חטא. עד כמה שהיה מציאות כזו של יום, אין תפיסה שנקראת שנה. דרך רמז, כל שנה השורש שלה היא שין', נון', זה בגימטריא עפר. התפיסה שנקראת שנה

היא נקודה מחודשת. לעומת זאת התפיסה שנקראת יום, היא התפיסה הראשונה שהיתה.

ימים יוצרו ולו אחד בהם, זה יום הכיפורים שזה יומו של הקב"ה (תנא דבי אליהו א). כוונת הדבר, יום הכיפורים מגלה שיום אחד בשנה, יש לקב"ה. אבל שאר כל השנה כולה, זה לא יומו של הקב"ה. על דרך זה נאמר גם בפורים, שנודע שיום הכיפורים כפורים (עיי' תקוני זוהר נז, ב). פורים מגלה שיש רק יום אחד. אין שנה. פורים מגלה שכל התפיסה שנקראת שנה, לא קיימת. הרי עד כמה שהאל"ף מתגלה, על כן האלף שנה הופך להיות יום אחד.

זה ברור שאילו היה תיקון שלם בפורים, לא היה שני ימים, אלא היה יום אחד בלבד. אבל עדיין יש כאן התנוצצות של מעין תיקון שלם.

חלוף, יציב איתן ולא רעוע, אחיד ללא חילוף ותמורות, בעל קיום מציאותי אמיתי תקף ולא קיום דמיוני או רגשי או ציורי או מחשבתי בלבד, מקורי ולא מזויף, שורש ולא ענף. זהו ההבדל בין הישענות על תכונות חיצוניות שתכונת ההסתגלות מסגלת לאדם לעת מצוא לשרוד את ההתמודדות מול סביבתו החיצונית, לבין התכונות השורשיות האמיתיות הקיימות בפנימיות הנפש.

תכונות פנימיות הנפש אלו הם שורשיה, והם לא יתחלפו ולא ישתנו ולא יעלמו, לעולם הם קיימים, ותמיד הם יתנו ביטוי (אף אם זה נעלם ממודעות האדם עצמו). תכונות אלו הם תוקפו הפנימי של האדם. על כן, הם יסוד ומשענת הרבה יותר חזקה תקפה ויציבה, ועליהם ראוי לבנות את בניין כוח הביטחון באדם. מה שאין כן אדם שכל חייו נסמך ונשען ובוטח על תכונות חיצוניות שהוא משווה לעצמו, אך אין הן קיימות במציאות בפנים נפשו, הוא קרוב להישבר וליפול בעת מבחן וניסיון של מצוקה וקושי.

יתר על כן, במקום לטפח זהויות חיצוניות מזויפות שונות ומתחלפות על בסיס תכונת ההסתגלות, בניין הנפש נבנה על בסיס ההכרה והטיפול של הזהות המקורית הייחודית הפנימית האמיתית של האדם, על יסוד תכונות הנפש הפנימיות השורשיות שלו.

■ המשך בע"ה שבוע הבא מסדרת דע את ביטחונך

בהירות בנפשו - 'אוי, אני בעצם לא חי את מי שאני באמת, אלא כל החיים שלי הם התעסקות עם מעטפת חיצונית של תכונות שמנוצחות על ידי תכונת ההסתגלות'. פתאום הוא תופס כי כל מה שהוא חושב עד עתה שזה ה-'אני' שלו, זה בכלל לא הוא, אלא זו רק תכונת נפש אחת שלו.

תכונת ההסתגלות לא נותנת מקום ביטוי לתכונות הנפש הפנימיות השורשיות של האדם. אלא להיפך, הפנימיות שלו מתכסה ונעלמת ונקברת תחת מסך של תכונות חיצוניות, ענפים וענפי ענפים שנבעו מתכונות השורש אך התרחקו מהן והעלימו אותן. תכונות הענף החיצוניות כל העת פושטות צורה אחת ולובשות צורה אחרת תוך כדי מהלך השתוות עם התכתבים החיצוניים של מרחבי המחיה והחברה המשתנים לעיתים תכופות כפי שתארנו לעיל. ובכך זהותו הפנימית של האדם הולכת ומטשטשת ודוהה עד שהיא נעלמת ונאבדת, וזהות חיצונית של 'זיקית חברתית' תופסת את מקומה.

עניינו של ביטחון הוא הישענות על דבר קבוע ולא משתנה, מתמיד ולא בר-

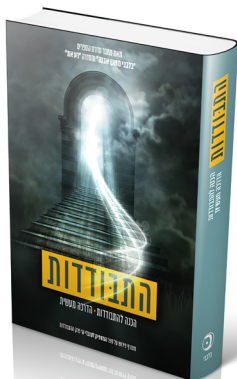
נוטים אחר תפיסת הנהגת חיים שגויה, כביכול תכונת ההסתגלות היא יסוד בנין האדם, וכל החיים הם תהליך של למידה להסתגל ולהסתדר בכל מצב. לדעתם כוח ההסתגלות הוא הכוח השורשי היסודי בנפש, והתנהלות החיים על בסיס תכונת ההסתגלות זהו סדר וצורת חיים תקנית ובריאה מלכתחילה. אולם חשוב להבין היטב כי האמת היא שתכונת ההסתגלות הינה רק רכיב אחד קטן בנפש במרכבת החיים הפנימיים כולה. היא כלי סיוע להגמיש ולהקל את מעברי החיים.

היא נותנת לאדם מימד מסויים של יציבות נפשית על מנת להתקיים ולשרוד שינויים חברתיים וסביבתיים. אך היא כלל אינה יכולה להוות בסיס ויסוד עליו האדם סומך ובונה את בנין הנפש כולה. יסוד החיים הם עבודת ה' על פי התכונות הייחודיות שהקב"ה חקק לכל אדם בפנימיות נפשו. תכונות אלו הם ה-'אני' של האדם, על כן הם היסוד והמשענת האמיתית לבטחונו, והם הבסיס עליו האדם בונה את בנין נפשו הייחודית.

אדם שקורא את מה שנאמר כאן והוא מתבונן על עצמו, וכאשר הוא מכיר ומבין שכל הביטחון העצמי שלו נשען ובנוי על כוח ההסתגלות, מיד הוא צריך לקבל

יסוד החיים הם עבודת ה' על פי התכונות הייחודיות שהקב"ה חקק לכל אדם בפנימיות נפשו.

ניתן להשיג בחנויות ספרים הנבחרות בארץ כבר השבוע

מתתא לעילא, ושטנו של עשו יוסף. וכשמכרהו האחים ליוסף, באו לתקן בחינת אבק זה, וכמו שנתבאר מעין כך באגרא דכלה (בראשית, וישב, ד"ה וימכרהו) וז"ל, שמכרהו לישמעאלים שהם ערבים שמשותחים לאבק שברגליהם, להורות שהם קנו מהכסף הזה הדבר המונע אבק שברגל, והם מנעלים, עכ"ל. וזהו תיקון לאבק של ישמעאל. אולם אבק של עשו עדיין לא תוקן, ולכך במצרים נפל יוסף לפגם אות ברית קודש. בבחינת ויגע בכף ירכו, ודו"ק, וכמ"ש לעיל, אבק ר"ת, אות ברית קודש.

ב"ב, כד, ע"א – מרחיקין מדלועיו ומקשוואיו ונטעותיו ומנירו של חבירו חמשים אמה כדי שלא יזיק וכו', דאזיל אבקא ואתי בליביה ומצוי ליה.

הנה שורש הדבר שמצינו שאבק "מזיק", מצינו במכת שחין במצרים, כמ"ש (שמות, ט, ט) והיה לאבק על כל ארץ מצרים והיה על האדם ועל הבהמה לשחין פרח אבעבעת בכל ארץ מצרים. וכן מש"כ (דברים, כח, כד) מטר ארצך אבק ועפר. ואמרו (תענית, ג, ע"ב) א"ר יהודה, זה הוא זיקא (לשון מזיק, ודו"ק) דבתר מיטרא, והני מילי דמעלה אבק. וכן לשה"ר הוא מזיק, הורג שלש כמ"ש בערכין. וכן אבק לשה"ר מזיק. ובירושלמי למדו אבק לשה"ר מאברהם ושרה, וז"ל (פאה, פ"א, ה"א), בא וראה כמה קשה אבק לשה"ר, שמדבר הכתוב לשון בדאי, דכתיב ואדוני זקן ולא ואני זקנתי (עיין תורה תמימה, פ"ח, פ"ג). וזקן נקרא כן מלשון נזק, אותיות שוות. כי הזקנה מזיקה לאדם ומכלה כח גופו. וכן אמרו (סוכה, מ, ע"ב) כמה קשה אבקה של ריבית, אדם נושא ונותן בפירות שביעית לסוף מוכר את מטלטליו וכו'. והיינו כי באבק עצמו נמצא כח המזיק. ועיין קיצור שו"ע (סימן לב, שמירת הגוף על פי הטבע) שיש להזהר מאבק דק הבא לנגד העינים, שהוא מזיק לעינים, עיי"ש. ועיין ספר הישר (שער א) וז"ל, כי אלו לא היו לו (לעינים) עפעפים, לא יוכל לישון, וגם אם יישן היה כל דבר מזיק להם, ויפול עליהם אבק, עכ"ל. ולכך בעומק אין חזקה להיזק אבק (חזקה, חזק, ח-זק", ודו"ק).

אולם מאידך אבק הוא שורש לרפואה, כמ"ש בהרבה מקומות. כגון, אמרו (נדרים, ח, ע"ב) חיגרא דיומא מסי, ופירש בתוס' ישנים (אות כ) וז"ל, פירוש אבק ועפר שהוא מפורר בזריחת השמש מעלי לרפואה, עכ"ל. וכן הוא רפואה לעצים. כמ"ש (מו"ק, ג, ע"א). וכן הרבה סממני הרפואה הם בצורת אבק דק שנותנין על גבי המכה.

ויש ריפוי באבק שאסור, כמ"ש (ע"ז, עז, ע"ב) אין מתרפאין מהם, וז"ל הרמב"ן שם, משום אבק ע"ז. ושורשו עגל הזהב, וכמ"ש לעיל, אבק גימט' עגל, שנטחן עד דק ונעשה אבק. וע"ז עצמו נקרא אבק, "אביק ביה", וכמו שיבואר להלן מדברי השל"ה. ולהיפך שורש הריפוי דתיקון, מתגלה באות ברית קודש (ר"ת אבק, כנ"ל) שמלים התינוק ונותנין אבק לרפואתו.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה

ב"מ, פו, ע"ב – יוקח נא מעט מים ורחצו רגליכם, אמר ר' ינאי ברבי ישמעאל, וכי בערבים חשדתנו שהם משותחים לאבק רגליהם, כבר יצא ממנו ישמעאל. ופרש"י (וירא, יח, ד) כסבור שהם ערבים שמשותחים לאבק רגליהם, והקפיד שלא להכניס ע"ז לביתו. לכך הקדים רחיצה ללינה. וכבר יצא ממנו ישמעאל, הרגיל לעשות כן, לשון רש"י שם.

ועיין נחלת יעקב (וירא, יח, ד) וז"ל, ולכאורה אין ענין לומר שיש אומה שמאמינים ואומרים שהאבק שיתדבק בכף רגליהם נעשה אלהים, ועוד קשה אטו בבית אברהם לא היה אבק על הקרקע. ונראה לפרש, דהרמב"ם (מורה נבוכים, ח"א, פרק כח) כתב דהרגל הוא שם מושאל על הסיבה, שהסיבה נקרא רגל, כמו ויברך אותך לרגלי (בראשית, ל, ל) שהוא כמו בסיבת. וזה כונתו כאן על דרך המשל, שיש אומה שמאמינים ואומרים שהסיבה שמסבבין בחכמתן הוא הנותן להם מחיה ובאמת זה שבא ע"י סיבותיהן נמשל לאבק פורח. וז"ש שמאמינים ל"אבק שברגליהם", דהיינו לזה שבא בסיבותיהן, עכ"ל. (ועיין שו"ת הרדב"ז, חושן משפט, ח"ג, סימן מ). ומעין כך כתב בפרי צדיק (וירא) וז"ל, הערבים שהיה פרנסתם מנסיעות והובלת סחורות ממדינה למדינה וכו', ולכך השתחוו לאבק רגליהם, שמסיבתם בא פרנסתם, עכ"ל. ועיין מהר"ל (גור אריה, שם) וז"ל, וידוע כי אין דבר שפל כמו האבק שברגל, ואין דבר ממונה עליו רק הכח אשר הוא קטן יותר בכוחות העליונים, והיו אומרים כי האדם הוא נכנס למדריגה השפילה שבעליונים, וכו', שהערבים היו אומרים שהם נתונים תחת שר הדרך, שהרי הם הולכי דרכים תמיד, וכו', שהיו עובדים למזל הדרך, לכך היו משותחים לאבק דרכים שברגליהם, עכ"ל.

אולם יעויין בבאר מים חיים (וירא, יח, ב) וז"ל, וזה שאמרו חז"ל באמרם שהיה סבור שהם ערבים שמשותחין לאבק רגליהם, והבן כי ערבים מלשון בין הערבים, שהוא בחינת מנחה, בחינת הדין הנזכר. וצוה להרחיץ האבק מרגליהם, אב"ק הוא עג"ל במספר, בחינת הדינים והחיצונים הנאחזים בכף רגליהם, וע"כ דמהו לבחינת ע"ז, אל אחר, עכ"ל. והיינו שורש כל הע"ז, עגל, שהוא בחינת אבק. ומקור הדברים בזה הרקיע (משפטים) שכתב וז"ל, ויאבק איש עמו, אבק גימט' עגל, שהוא סוד עגל, עכ"ל. וביאר בשל"ה (תענית, תורה אור) וז"ל, ויאבק, וי-אבק, אבק בגימט' עגל, שממנו נמשך רעות העבודות זרות. וכתב הרמ"ז (זוהר, שמות) וז"ל, וז"ס נעשה לנו אלהים אשר "ילכו", ברגליהם להעלות אבק, עכ"ל.

והנה שני בחינות אבק יצאו מאברהם. אחד כמ"ש כבר יצא ממנו ישמעאל שמשותחים לאבק רגליהם, והיינו ירידת עליון לתחתון, משותחים לאבק. וזהו פסולת של יסוד המים דאברהם, שעוזבים מקום גבוה ויורדים למקום נמוך.

ויצא מאברהם פסולת נוספת, עשו, ושם כתיב ויאבק איש עמו, שרו של עשו עם יעקב, ואמרו בחולין, ש"העלו" אבק ברגליהם עד כסא הכבוד. וזהו אבק מתתא לעילא, כיסוד האש שעולה

(כמ-מותר), כמו (חבקוק, א, טו) יגורהו בחרמו ואספהו במכמתו, עכ"ל.

ושורש הנפילה בעומק, כמות (כמ-ות) מול איכות. וכלשון החובה"ל הנודע (שער יחוד העמשה, פרק ו) כי המעט הזך (איכות) הוא רב, והרב (כמות) בלתי זך, הוא מעט. ואיש בחינת איכות, ואשה בחינת כמות.

ושורש התיקון מלך, מכ-ל, היפך מך, שפל, נעשה רם, שום תשים עליך מלך. ומלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא (זוה"ק, מקץ, קצז, ע"א), והיינו שהם מלכויות מכוון זו מול זו. מכוון, מכ-וון. ועי"ז במקום ליפול, מך, נעשה קשור לעילא, כעין רקיעא, קשור לעילא לרקיעא. ונגלה בשבת מלכתא, ששבת הקב"ה ממלאכתו, מלאכה, מכ-אלה. ושורש תיקון איש ואשה, באבות, במערת המכפלה, מך-פלה.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה

מכה, מכ=וה. כי כאשר האשה שולטת על האיש, בבחינת האשה אשר נתנה עמדי היא נתנה לי ואוכל. זהו שורש המך, שורש הנפילה, כמ"ש (ברכות, סא, ע"א) לא ילך אדם אחרי אשה, ואפילו היא אשתו וכו', ואמר ר' נחמן, מנוח ע"ה היה, דכתיב וילך מנוח אחרי אשתו. ושם שורש תאות הניאוף שהולך אחר אשה. ונגלה בפרט בשכם בן חמור, שרדף אחר דינה, שכם, ש-כס. ובמקום להמשך אחר השורש, מים דתיקון, משכני אחריו נרוצה, נמשך אחר הקלקול, אש, אשה, כנ"ל. משך, מכ-ש.

ועיקר כח קלקול באשה, כישוף, כשפים, כמ-שפי. וכמ"ש (שמות, כב, יז) מכשפה לא תחיה, דייקא נכתב בנקבה, וכמ"ש בירושלמי (סנהדרין, פ"ז, הי"ג) אחד האיש ואחד האשה, אלא שלמדך תורה דרך ארץ מפני שרוב נשים כשפניות הן. ובאשה כתיב (קהלת, ז, כו) ומוצא אני מר ממות את האשה (מות - כמות, כמ-ות) אשר היא מצודים וחרמים לבה וגו'. ופרש"י, וחרמים לבה - לשון מכמורת

וישלה | כ-מ וישלח יעקב מלאכים. מלאך, מכ-אל. כ-מ, לשון כסמו, כח המדמה. והוא בחינת "הבן" שבחכמה, בינה, בין לבין, שונה ודומה, חכמה, חה-כמ. וכח הבינה שייך לאשה, כמ"ש ויבן את הצלע, ויבן - בינה יתירה נתנה באשה יותר מבאיש (נדה, מה, ע"ב). ועל האשה אמרו (ב"ר, יז, ו) ויקח אחת מצלעתיו "ויסגר" בשר תחתנה - א"ר חנינא בריה דרב אידי, מתחלת הספר ועד כאן אין סמ"ך, כיון שנבראת נברא שטן (שטן - סטן) עמה. כ-מ, עולה ס'. וכן סמ"ך, ס-מך. והוא כח הבינה שנקראת אות ס' (עיין עץ חיים, שער טו, פ"ו). בחינת בין לבין, מסך (מכ-ס) המבדיל בין לבין, ודו"ק.

ומכיון שנברא שטן עמה, סמ"ך, נעשה שורש דק דקלקול, ואזי נעשה מאותיות כ-מ, מך, בחינת מכה, מכ-ה. וכח החכמה נעשה כמוש, כמ-וש. ובעיקר נעשה שליטת כח האש על המים, איש - מים, אשה - אש, כנודע. וזהו בחינת

מלאך	מסך	מכמש	מכמר	חכמה
כמה	השכמי	כמרים	דרכמונים	כרכמיש
מהפכה	מהלך	כמה	כמאכלת	כמו
נכמר	כמעט	מכתב	כמות	כמוש
מכיהו	מכי	מכוש	מכבר	מכה
מכמר	מכמס	מכלול	מכלה	מכיר
מכר	מכס	מכנסים	מכשול	מכמרת
מכלאת	מכון	מכפלה	סמכוני	כרמל
שמכה	מכשפים	מכס	מכנות	ממכר
ולמכשול	המכשלה	מכבר	למכביר	מכוה
מומכן	אחיסמך	אלימלך	אחימלך	מכאב
ומסך	מך	וסמך	משך	אבימלך
	מלאכה	שכם	סמך	מלך

כתר

ועוד. עיין מלבי"ם (ירמיהו, יד, יד) אליל דבר שאין בו ממש כמו פסלים ותרפים, ויותר מזה תרמית לבם. המה מתנבאים להם שבודים דברי מרמה מלבם. ולכך נקרא אליל, אל-לי. משועבד לי, לרצונותי.

דעת

סוד הסט"א י"א לעומת הקדושה שהוא עשרה. והיינו כשמונים כתר לא מונים דעת, וכשמונים דעת לא מונים כתר. וסט"א שמהותו י"א, יונקת מכך שמונים גם כתר ומונים גם דעת. וזהו סוד אליל, אי-לי, לי-יא. ובדרך רמז, אליל, אל-ל. למ"ד גימ' דע.

ועוד. "אלל" (עיין זבחים, פ"ג, מ"ד, ועוד) שיורי הבשר הנדבקים בעור בעת הפשט (כך פירש הרע"ב שם לחד מ"ד). ושורשו בכותנות עור של אדה"ר, תולדת אכילה מעץ הדעת.

חסד

כתיב (ישעיה ב, כ) ביום ההיא ישליך האדם את אלילי כספו. כסף - חסד. ואליל של מים, מרחץ, נקרא אפרודיטי (עיין ע"ז, מד, ע"ב). ועיין דובר צדק (עמ' רג, ד"ה וזהו הטוב).

גבורה

כתיב (ישעיה, ב, כ) ביום ההוא ישליך האדם את אלילי לי כספו ואת אלילי זהבו. זהב - גבורה.

ועוד. עיין אברבנאל (ישעיהו, א) כפי דעת המפרשים על הפסל שקורין אליל, להיותו לדעתם חזק ותקיף במעשיו. בחינת גבורה. אל - חוזק. ועיין מלבי"ם (יתרו, יח, א) כי לכל כח מכוחות הטבע היו מיחסים אליל מיוחד.

ולפ"ז נקרא כן לשון חוזק וכח בדבר מסוים. ובפרטות עיין מלבי"ם (ירמיהו, נ, ב) אליל מרודך היה אליל הגבורה. ועיין משך חכמה (בא, יב, כא). ועיין רבינו בחיי (קדושים, יט, ד) וקראם אלילים לפי שיש בהן אילות וכח, וכפל המלה למעוט הכח, לפי שאין הכח מעצמם אלא מזולתם.

תפארת

עיין פנים יפות (קדושים, יט) וההפרש, כי ביראה

רצון. ועיין רש"ר הירש (קדושים, יט, ד) אל תפנו אל האלילים, לא הרי "לא" כהרי "אל". "לא" נגזר משורש "לאה", שמשמעותו: להיות עיף, אין אונים ואין כח. "לא" מציין אפוא את השלילה דרך כלל - אף שלילת ההויה. כנגד זה "אל" - הנגזר משורש "אלל" - מציין רק שלילה מבחינת הרצון והחובה וכו'.

"אלל" מציין אפוא את מושג המניעה, ומכאן "אללי": ביטוי כאב על שאיפות שהגשמתן נמנעה. כך: "אם - רשעתי אללי ליי" (איוב, י, טו) - מילולית: אם עברתי על רצון ה', לא אוכל לצפות שיתמלא רצוני, אלא יימנע ממני להגשים שאיפותי. עתה אלילים הם כחות מונעים. והרי כאן מושג האל של עובדי עבודה זרה; כי האלים הם כוחות העוינים את האדם וצוררים את הצלחת שאיפותיו. כשאדם משליך את יהבו על עצמו, הרי הוא חש בכל מקום את קצה גבול יכולתיו; בכל מקום הוא נלחם עם כוחות עליונים כדי להגשים את שאיפותיו ורצונותיו: עליו להיאבק עמם או להתחנף להם למען יענו לבקשותיו. השקפה זו וצורך זה הולידו יותר מן הכל את אלוהי האלילים ואת פולחנם.

חכמה

עיין פני דוד (משפטים, יא) ובזה ששמעתי משם הרב החסיד מהר"י פייטמיטה ז"ל, שזה כוונת הפסוק רו-פאי אליל כלכם, כלומר הרופאים הללו הגם שיתרפא החולה לא מחכמתם, רק היינו כמו אותם שהולכים לבית עכו"ם ומתרפאים שהגיע זמנם להתרפאות. וזה חכמה של מדמה ושקר, חכמת שוא. ועיין מלבי"ם (ירמיהו, נ, ב) אליל בל היה אליל הכבוד, כבוד מדור-מה ששורשו חכמה מדומה, כבוד חכמים ינחלו.

בינה

בינה דאריך בגרון. ועיין רש"י (איוב, פ"ג, פ"ד) רו-פאי אליל כולכם, וכו', ורבותינו (חולין, קכא, ע"א) פירשו זה גיד הצואר שאין לו רפואה ושמו אלל. והבן שבאריך שבינה בגרון יש הארת אריך מלשון תעלה ארוכה, אולם בפרצופים תחתונים אין לגיד זה רפואה. והבן שהוא שורש הדין שאסור להתרפאות מעכו"ם (עיין שמ"ר, בא, טז, ב) מפני ששורשם ממדרגה שאין שם רפואה.

בת"כ, ר' יהודה אומר, אל תפנו לראותם, נראה פירושו, שלא יאמר אדם כיון שהוא יודע ומכיר שאין בהם ממש וכלא הם חשובים, א"כ ירצה לראותם לבזות אותם, וע"ז הזהירה תורה להרחיק מפתח ביתו ע"ז.

נשמה

ענוה. ועיין שם משמואל (ויקהל, תרע"ט) אלול כשמו מלשון אליל, היינו שפלות וכניעת הנפש להיות בעצמו כמו שאינו ראוי להיות נמצא כלל.

והבן שיש ענוה בבניה, חסר ערך במעשיו. ויש ענוה בכתר, אינו ראוי להמצא כלל, והארת הכתר מאירה בבניה (ועיי"ש, ראה, תרע"ז. פקודי, תרע"ג. שופטים, תר"ע).

חיה

לשון יללה (כנ"ל ערך קטן עינים). ועיקר היללה בהסתלקות החיה, חיים. ולכך נקראו זבחי מתים.

יחידה

קליפה ליחיד. כתיב (איכה, פ"ג, פס"ו) תרדף באף ותשמידם. ודרשנו באיכ"ר (שם) ר' אליעזר אומר, אימתי יאבד שמם של אלילים ותעקר עקר עכו"ם ועובדיה מן העולם, ויהיה הקב"ה יחיד בעולם, בשעה שתתדוף באף ותשמידם מתחת שמי ה'.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון

הוא בכלל אל תפנו אל האלילים, כמ"ש לעיל בערך קטן נוק'.

ועוד. יסוד - שלום. ועיין העמק דבר (קדושים, יט, ד) אל תפנו אל האלילים וגו', חוקי הגוים היו לה' באת שלום להתאסף לזבחי אליהם, וגדולה לגימא לאגוד חבורתם, והאמינו שע"ז המיוחד לכך הועיל לזה. ולפ"ז אליל מלשון הוללות שע"י לגימא.

מלכות

עיין ליקוטי מוהר"ן (תורה ד) כי עכ"שיו המלכות והממשלה להעכו"ם, ובשביל זה נקראים עבודת אלילים שלהם אלהים, כי יונקים מבחינת מלכות הנקרא אלהים, כמ"ש (תהלים, עד) אלהים מלכי מקדם. והבן אליל מלשון אל, אלהים. ועיין רש"י (איוב, פי"ג, פ"ד) כל אליל שבמקרא לשון אל. ועיין רלב"ג (איוב, יג, ד) אליל, מלת אל, נגזרת מן אל, ועניינה הבל, בחינת מלכות דלה ועניה.

נפש

מעשה. ועיין ספרא (קדושים, א, יא) תחילתם אלילים הם, אם פונה את אחריהן את עושה אותן אלוהות. והיינו שע"י מעשיו נעשים אלוהות, וזהו עומק דברי רש"י שכתוב אל תפנו אל האלילים, ופירש, לעבדם.

רוח

אליל, אין בו ממש, רוח בעלמא, הבל. ועיין פנים יפות (קדושים, יט, ד) אל תפנו אל האלילים, וגו', פרש"י לשון אל כלא הוא חשוב,

תתאה שהיא יראת העונש מותר להתפאר בה, כדכתיב (בראשית, מב, יח) את האלקים אני ירא וכו', אבל יראה עליונה היא צפונה מאוד, כדכתיב (תהלים, לא, כ) מה רב טובך אשר צפנת ליראך, וכו', כי אם ח"ו יתפאר בו הוא בכלל אל תפנו אל האלילים, שאחז"ל בשבת (קמט, ע"א) אל תפנו אל מדעתכם.

נצה

ממונו של אדם המעמידו על רגליו. ועיין ליקוטי מוהר"ן (תורה יג) וזה בחינת משיח, שאזי יתבטל חמדת הממון, כמ"ש (ישעיהו, ב) ביום ההוא ישליך האדם את אלילי כספו ואלילי זהבו.

ועיין תולדות יצחק (קדושים, יט, א) וז"ש (איוב, יג, ד) רופאי אליל, מלשון אלילים, שהוא תרגום של מרגלים. לשון רגלים, נו"ה.

הוד

לשון יופי. ועיין רמב"ם (סנהדרין, פי"ט, ה"ד) לא תעשה שבתורה וכו' שלוקין עליו, וכו', ואלו הן, (א) העושה אליל. (ב) העושה אליל לנוי. (ג) הפונה אל אלילים באחד מן המעשים.

יסוד

עיין קה"ר (ט, ב) אמר ר' חייא, אל תפנו אל האלילים, אל תפנו לעו' בדת, אמר רבי אל תפנו לראותם ודאי, ולמה קורין אותו רבינו הקדוש שלא הביט במילתו כל ימיו. והבן שלפי מדרגת רבי הסתכלות במילה שלו היא בכלל אל תפנו אל האלילים. לעומת שאר בני"א שאצלם רק הסתכלות בנשים

מילון ערכים בקבלה פרצוף ז"א – זעיר אנפין

מיסוד אבא). ונגלה לתתא ביסוד ז"א (כמ"ש בשער כ"ב, פרק ג', מ"ק). ועיין הקדמת רחובות הנהר (ח, ע"א, אות קיז. ויסוד דבריו מפרק בתרא בשער ז"א. ועיין יפה שעה, עץ חיים, שער א"א, פ"ב, אות א. ועיין שער יג, פרק טז) שבערך שאו"א הם חג"ת - ויסוד נקרא יעקב ורחל, ואלו יעקב ורחל הם בגופא דז"א עצמו, כי היסוד הוא מכלל הו"ק, עכ"ל. וכן כתב שם (דף יב, ע"א) וז"ל, יעקב ורחל הנקראים יסוד, עכ"ל. ובעוד מקומות שם (דף לב, ע"א. לה, ע"ב. לט, ע"ב). וכן הוא בתורת חכם (דף מד, ע"א) וז"ל, ויסוד - פרצוף יעקב ורחל דמ"ה וב"ן, והם הקטנים, עכ"ל. וכן הרבה במפרשים. ופעמים "עטרת היסוד" מלכות דז"א הפרטית נקראת יעקב, כמ"ש (שם) וז"ל, וגם המלכות דמ"ה וב"ן נקרא יעקב ורחל, עכ"ל.

וגם בפנים של "הלבשה" כתב הרב (עץ חיים, שער א"א, פ"ב, מ"ב) ויסודו (של א"א, מולבש) ביעקב ורחל. והשורש שז"א מלביש ליסוד דע"ק כמ"ש הגר"א (תיקונים, נ"ח, יט, ע"ב). ועיין עץ חיים (שער כט, פ"ט, מ"ב. ושער מג, פ"ג). כי לצורך לידת ז"א נבקע יסוד דעתיק. (עיין שער ז"א, פ"ג, מ"ב), וברש"ש (אות א). ועיין עוד בתורת חכם (דף קכב, ע"ב) שחיבר את בחינות יעקב ורחל בבחינת יסוד דז"א, ובחינת יעקב ורחל בבחינת מלכות דז"א. ועיין מעיל אליהו על שער הכוונת (דף יד, עמוד ב, ד"ה ושם ודע כי היכל). ושמן ששון (עץ חיים, שער לב, פ"ד, אות יא). ובשער הכוונות (דרוש ר"ח, אות ב).

והנה מהותו של ז"א, כמו שביאר הרמח"ל בקל"ח פתחי חכמה (פתח צב ואילך) הנהגת המשפט, הנהגה של מדות, מדה כנגד מדה. ובכללים ראשונים כתב (כלל כ) וז"ל, ז"א הוא כללות ההארות העליונות, שהם שורש וסיבות לכל עניני העוה"ז בכל פרטיו, בין באיכות הנבראים, בין בעצמים עצמם במיניהם ובכל חוקותיהם ובכל תנאיהם, עיי"ש, ובפתח נ"ב. ובפנימיות הז"א הוא הדעת, בחינת משה מלגאו ויעקב מלבר. עיין גר"א (ספד"צ, כג, ע"ב).

■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון

ז"ל העץ חיים (שער א, דרוש עיגולים ויושר, ענף ה) והו"ק מחסד עד היסוד הוא פרצוף אחד מ"ס, ונקרא ז"א. והנה פרצוף ז"א נחלק לשנים, ישראל ויעקב. וכמו שמבואר בעץ חיים (שער לא, פ"א, מ"ת) וז"ל, הנה נודע כי ישראל ויעקב הם בחינת ז"א, ורחל ולאה הם בחינת הנקבות שלהם, אבל בהכרח הוא שהם בחינות חלוקות זה מזה. והענין הוא, כי הנה ז"א הנזכר בזה ובכל חיבורינו, הוא הנקרא ישראל, והוא בחינת ו"ס של כללות י"ס שהם מחסד עד יסוד כנודע. ונוק' דז"א היא המלכות העשירית שבי"ס דכללות עולם האצילות כולו ג"כ, והיא הנקראת רחל, כי לכן נקרא רחל עקרת הבית כנודע, באופן כי ז"ן הם הנקרא ישראל ורחל (ונקראים ז"ן הגדולים. עיין הקדמת רחובות הנהר, דף ח, ע"א), אמנם יעקב ולאה הם הבחינות של המלכים והכלים של או"א מבחינת אחרים שלהם שנפלו במקום נוק' דז"א רחל דאצילות ונשארו שם ולא למטה בבריאה. ולמטה נבאר בע"ה, כי אע"פ שז"א הוא פרצוף אחד שלם ונקרא ישראל, עכ"ז גם הוא נחלק לב' בחינות. כי עד החזה נקרא ישראל, ומשם ולמטה עד רגליו נקרא ישורון, וכמ"ש ויהי בישורון מלך, וב' בחינות אלו שהם ישראל וישורון, הם נקרא ז"א, עכ"ל.

ופעמים חלק ז"א התחתון מחזה ולמטה נקרא ישורון כנ"ל, ופעמים נקרא יעקב, כמ"ש בעץ חיים (שער יט, פ"ט, מ"ב) וז"ל, והנה דוגמת או"א, הם ז"א ורחל השוין בקומתן, ודוגמת יש"ס ותבונה הם "יעקב ורחל הקטנים" מהחזה דז"א ולמטה. וזהו ב' בחינות בז"א. ז"א הגדול כללות ו"ק, או חציו העליון עד החזה. ישורון מהחזה ולמטה. ופעמים רבות נקרא יעקב.

וכן יש יעקב שהוא מלכות של אבא שנפל למקום ז"א (ונקרא ז"א). וכמו שחידד בעץ חיים שם וז"ל, ודע כי יש יעקב שהוא חצי תחתון דז"א, והוא המזדווג עם רחל הקטנה, ויש יעקב ולאה בחינת האחרים דאו"א (שנפלו כנ"ל), עכ"ל.

ופעמים יעקב הוא בחינת יסוד. ו"שורשו" ביסוד א"א (בדקות בגלגלתא דא"א), כמ"ש בעץ חיים (שער הכללים בסופו) וז"ל, אך יעקב מיסוד א"א, עכ"ל. ונגלה ויוצא ביסוד דאבא, כמ"ש בשער הכוונות (דרוש ר"ח), ובשער הכללים (פ"י, דרוש יעקב ומשה

כדי לקבל את המילון מההתחלה, אנא בקש לכתובת info@bilvavi.net

אנציקלופדיה מחשבה

חולון יום ד' 20:30

משפ' אליאס

רח' קדמן 4

לפרטים 050.418.0306

הרב איתמר שוורץ

אנציקלופדיה עבודת ה'

יום ג' 20:30 בדיוק

ישיבה ראשית חכמה

רח' בן ציון אטון 8 הר

חוצבים

ישראל 073.295.1245 ■ ארה"ב 718.521.5231

להצטרפות לרשימת העלון | לכל ענייני העלון | לקחת חסות עבור עלון info@bilvavi.net

רכישת ספרי הרב: ספרי אברמוביץ משלוח ברחבי העולם 03.578.2270 | books2270@gmail.com

ספרי מאה שערים רח' מאה שערים 15, ירושלים 02.502.2567 | ספרי אברמוביץ רח' קוטלר 5 בני ברק 03.579.3829

שאלות בכל תחומי החיים יתקבלו בברכה בכתובת rav@bilvavi.net

או בפקס: 03-548-0529 [בשליחת שאלה בפקס, במספר הפקס שאליו תוחזר התשובה,

נא לציין מספר פקס שזמין תמיד, או את מספר התא-הקולי של הפקס]